

А. В. Дерменжи

здоб. III курсу економіко-правового факультету

ОНУ імені І. І. Мечникова

Науковий керівник: ст. викл. Є. М. Корнеєва

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЗА ЕЛЕКТРОННИМИ ДОГОВОРАМИ

Електронний договір є досить новим інститутом цивільного права, сформованим під впливом сучасності. Розвиток електронних технологій, економічний прогрес – сприяли виникненню такої цивільно–правової категорії як електронний договір. Ці фактори так чи інакше сприяють укладенню певних електронних угод. Механізм такого процесу досить простий – «клікнув» на відповідний товар, заповнив детальну інформацію про замовника та умови доставки, сплатив і отримав покупку. Проте, незважаючи, з одного боку, на надзвичайну доступність такої угоди, багато хто, а то може і більшість, не цікавиться правовою базою такого виду договорів, що

потім призводить до негативних наслідків – порушені права споживача та незрозумілість як діяти далі, тобто як захистити свої права.

Національна законодавча база, що регулює питання укладення електронних угод не є досить широкою, тому породжує питання у правозастосовчій практиці. Основними актами в даній сфері є – Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) [1], Закон України «Про електронну комерцію» [2], Закон України «Про захист прав споживачів» [3], Закон України «Про захист інформації в інформаційно–комунікаційних системах» [4].

Визначення поняття електронного договору містить п. 5 ст. 3 Закону України «Про електронну комерцію». Так, електронний договір являє собою домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов’язків та оформлена в електронній формі.

Верховний Суд в своїй Постанові вказує, що будь-який вид договору, що укладається на підставі ЦК України або Господарського кодексу України, може мати електронну форму. Договір, укладений в електронній формі, визнається таким, що укладений у письмовому вигляді. Важливо, щоб електронний договір включав всі істотні умови для відповідного виду договору [5].

Електронний договір, в залежності від специфіки товару, повинен містити такі суттєві умови: назва продукції; споживчі властивості товару чи його основна характеристика; кількість в одиницях вимірювання; склад; ціна та можливий спосіб розрахунку; умови зберігання чи умови використання (в залежності від ознаки

споживчості товару); відомості про продавця – найменування, способи зв'язку, місцезнаходження; дата виготовлення та строк придатності; гарантійні зобов'язання продавця.

Щодо моменту, коли електронний договір вважається укладеним Верховний Суд з даного приводу вказує наступне: «Електронний договір вважається укладеним з моменту одержання особою, яка направила оферту – акцепту (відповіді про прийняття пропозиції). Така відповідь надається шляхом надсилання електронного повідомлення особі, яка направила оферту укласти електронний договір; заповнення форми про прийняття такої пропозиції, яка підписується в порядку передбаченому Законом; вчинення дій, які вважаються прийняттям оферти, за умови, що зміст таких жій є чітко роз'ясненим в інформаційній системі, в якій розміщено пропозицію...» [6].

Укладення Інтернет–договорів має свої особливості, наприклад, договори *click-wrap agreement* (угода, яка укладається шляхом клацання мишею), *browsewrap agreement* (угода, яка укладається шляхом використання веб сайту). Оферта при укладенні електронного договору може бути зроблена шляхом розміщення пропозицій у мережі Інтернет чи інших мережах або при надсилання комерційного електронного повідомлення (прикладом, є розсилка від інтернет магазинів)

Отже, проаналізувавши загальні засади електронної торгівлі, поняття і зміст електронної угоди – важливим є визначення прав споживача. Автор визначає наступні права: 1. Право на повну та достовірну інформацію про товар, його ціну, спосіб доставки і оплати.

Не є новим теза про те, що інформування споживача відіграє дуже велику роль; 2. Право на якісний товар. Якщо продавцем було продано неякісний товар чи такий, що не відповідає заявленим вимогам – споживач має право вимагати заміни товару на аналогічний, чи розірвати такий договір і повернути кошти; 3. Право обміняти товар (протягом чотирнадцяти днів, не враховуючи день покупки) чи повернути кошти; 4. Право на ознайомлення з положеннями електронного магазину про обробку персональних даних. Спірним моментом є те, що в момент реєстрації споживача в інформаційній системі він має надати згоду на обробку своїх персональних даних проте, технічна частина реалізації таких дій для електронної комерції не є чітко визначена законодавством. А тому необхідним є забезпечення належних умов захисту персональних даних споживача, отримання згоди суб'єкта даних на обробку і повідомити такого суб'єкта даних про обробку; 5. Право звернутися до суду за захистом своїх законних прав. (это пока оставляем)

Щодо цивільно-правової відповідальності, можна виділити ст. 670 ЦК України, яка передбачає, якщо продавець передав покупцеві меншу кількість товару, ніж це встановлено договором купівлі–продажу, покупець має право вимагати передання кількості товару, якої не вистачає, або відмовитися від переданого товару та його оплати, а якщо він оплачений, – вимагати повернення сплаченої за нього грошової суми. Також, споживач має право звернутись до суду згідно з ст. 22 Закону України «Про захист прав споживачів». У такому разі при задоволенні вимог споживача, суд одночасно вирішує

питання щодо відшкодування моральної шкоди. В справах про захист прав споживачів, позивачі звільнені від сплати судового збору.

Отже, електронний договір є важливим явищем для сучасних споживачів. Електронна угода передбачає собою домовленість між двома чи більше сторонами і спрямована на встановлення, зміну чи припинення цивільних прав і обов'язків, та є оформленою в електронній формі. Національна законодавча база по даному питанню не є досить широкою, вона потребує доопрацювання та конкретної характеристики електронного договору, гарантій захисту при його порушення.

Список використаної літератури

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435–IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435–15#Text>.

2. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 р. № 675–VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675–19#Text>.

3. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023–12#Text>.

4. Про захист інформації в інформаційно–комунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94–ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94–вр#Text>.

5. Постанова Верховного Суду від 12 січня 2021 р. Справа № 524/5556/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/94102130>.

6. Постанова Верховного Суду від 23 березня 2020 р. Справа № 404/502/18. URL: <https://zakononline.com.ua/court–decisions/show/88401593>.